AMNS (ఆర్సెలర్ మిట్టల్ నిప్పన్ స్టీల్)ఇండియా స్టీల్ ప్లాంట్ - ముఖ్యాంశాలు

- **వేదిక:** రాజయ్యపేట, నక్కపల్లి మండలం, **అనకాపల్లి జిల్లా**, ఆంధ్రప్రదేశ్.
- **మొత్తం పెట్టుబడి:** ₹1.36 లక్షల కోట్లు.
- **కేటాయించిన భూమి:** సుమారు 5,000 ఎకరాలు.

నిర్మాణ దశలు & సామర్థ్యం

- **మొత్తం ఉత్పత్తి సామర్థ్యం:** 17.8 మిలియన్ టన్నులు (MTPA).
- **తొలి దశ (Phase 1):**
  - సామర్థ్యం: 7.3 మిలియన్ టన్నులు.
  - గడువు: **డిసెంబర్ 2028** నాటికి ఉత్పత్తి ప్రారంభం.
  - మొదటి బ్లాస్ట్ ఫర్నేస్ పూర్తి గడువు: జూన్ 2028.
- **రెండవ దశ (Phase 2):**
  - సామర్థ్యం: అదనంగా 10.5 మిలియన్ టన్నులు.
  - రెండవ బ్లాస్ట్ ఫర్నేస్ పూర్తి గడువు: డిసెంబర్ 2030.

అనుబంధ మౌలిక సదుపాయాలు

- **క్యాప్టివ్ పోర్ట్:** ప్లాంట్ అవసరాల కోసం ₹11,198 కోట్లతో ప్రత్యేక నౌకాశ్రయం నిర్మాణం.
- **కనెక్టివిటీ:** జాతీయ రహదారిని ప్లాంట్‌తో అనుసంధానిస్తూ 4-లైన్ల రహదారి నిర్మాణం.

టీబీ వ్యాధి నిర్ధారణ: మారుతున్న ధోరణులు (DIAGNOSTIC LANDSCAPE)

1. ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ (WHO) తాజా సిఫార్సులు:

- **NPOC టెస్ట్‌లు:** 'నియర్ పాయింట్ ఆఫ్ కేర్' (Near Point-of-Care) మాలిక్యులర్ పరీక్షలను WHO సిఫార్సు చేసింది. ఇవి ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల స్థాయిలోనే వేగంగా ఫలితాలను ఇస్తాయి.
- **టంగ్ స్వాబ్స్ (Tongue Swabs):** గొంతు/నాలుక నమూనాల ద్వారా కూడా టీబీ పరీక్షలు చేయవచ్చని ఆమోదించింది. ఇది ఉమ్మి (Sputum) తీయలేని వారికి (ముఖ్యంగా పిల్లలకు) ఉపయోగకరం.

2. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం - AI మరియు పోర్టబుల్ X-Ray:

- **ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (AI):** ఎక్స్-రేలను విశ్లేషించి టీబీ లక్షణాలను గుర్తించడంలో AI కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది.
- **మొబైల్ వ్యాన్లు:** పోర్టబుల్ ఎక్స్-రే మెషీన్లు మరియు AI సాఫ్ట్‌వేర్ ఉన్న వ్యాన్ల ద్వారా మారుమూల ప్రాంతాల్లో టీబీ స్క్రీనింగ్ నిర్వహిస్తున్నారు. దీనిని 'ప్రధాన మంత్రి టీబీ ముక్త్ భారత్ అభియాన్'లో భాగంగా ఉపయోగిస్తున్నారు.

3. భారతదేశంలో పరీక్షా విధానాల పరిణామం:

- **గతంలో:** స్పుటమ్ స్మెయర్ మైక్రోస్కోపీ (Sputum Smear Microscopy) పైనే ఎక్కువగా ఆధారపడేవారు (దీనిలో తక్కువ సెన్సిటివిటీ ఉంటుంది).
- **ప్రస్తుతం (Molecular Testing):** 2016 నుండి **CBNAAT**, 2020 నుండి స్వదేశీ పరిజ్ఞానంతో తయారైన **Truenat** వంటి మాలిక్యులర్ పరీక్షలను విస్తృతం చేశారు.

- **లక్ష్యం:** చికిత్స ప్రారంభించే ముందు 100% మందికి **NAAT** (Nucleic Acid Amplification Test) పరీక్షలు నిర్వహించడం.

4. పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణల ప్రాధాన్యతలు (Research Priorities):

- **బయోమార్కర్లు:** టీబీ ఇన్ఫెక్షన్ ఉన్నవారిలో, వ్యాధి తీవ్రత పెరిగే అవకాశం ఉన్నవారిని ముందుగానే గుర్తించే బయోమార్కర్లపై పరిశోధనలు అవసరం.
- **అసింప్టమాటిక్ టీబీ:** లక్షణాలు లేని టీబీ రోగులను గుర్తించడం పెద్ద సవాలు. దీనికోసం కేవలం లక్షణాల ఆధారంగా కాకుండా, ఎక్స్-రే మరియు లాలాజల పరీక్షలు అవసరం.
- **పిల్లలలో టీబీ:** పిల్లల నుండి ఉమ్మి నమూనా సేకరించడం కష్టం కాబట్టి, **మల నమూనాల (Stool samples)** ద్వారా పరీక్షలు చేసే విధానంపై పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి.
- **ఎక్స్ట్రా పల్మనరీ టీబీ (EP-TB):** ఊపిరితిత్తుల వెలుపల వచ్చే టీబీ (భారత్‌లో 25% భారం దీనిదే). దీని నిర్ధారణకు AI ఆధారిత పోర్టబుల్ అల్ట్రాసౌండ్ పరికరాలను వాడాలని ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయి.

భారతదేశంలో టీబీ నివారణ - తాజా గణాంకాలు (2015-2024)

- **వ్యాధి తగ్గుదల:** కొత్త టీబీ కేసుల నమోదు **21%** తగ్గింది (2015లో ప్రతి లక్షకు 237 కేసులు ఉంటే, 2024 నాటికి 187కు చేరింది).
- **మరణాల తగ్గుదల:** టీబీ వల్ల సంభవించే మరణాలు **28%** తగ్గాయి.
- **ప్రపంచ స్థాయి:** అంతర్జాతీయ సగటు కంటే భారత్‌లో టీబీ తగ్గుదల రేటు దాదాపు రెట్టింపు వేగంతో ఉంది.

కీలక పథకాలు & కార్యక్రమాలు

1. నేషనల్ టీబీ ఎలిమినేషన్ ప్రోగ్రామ్ (NTEP):

- 2020లో RNTCP పేరును NTEPగా మార్చారు.
- **లక్ష్యం:** ప్రపంచ లక్ష్యం (2030) కంటే ముందే, **2025 నాటికి** భారతదేశం నుండి టీబీని నిర్మూలించడం.
- **నాలుగు స్తంభాలు:** Detect (గుర్తించడం), Treat (చికిత్స), Prevent (నివారించడం), Build (నిర్మించడం).

2. ప్రధాన్ మంత్రి టీబీ ముక్త్ భారత్ అభియాన్ (PMTBMBA):

- సెప్టెంబర్ 9, 2022న ప్రారంభమైంది.
- **100-డేస్ డ్రైవ్:** డిసెంబర్ 7, 2024న ప్రారంభమైన ఈ ప్రత్యేక డ్రైవ్ ద్వారా 20 కోట్ల మందికి స్క్రీనింగ్ చేసి, 28 లక్షల మంది బాధితులను గుర్తించారు (వీరిలో 9 లక్షల మందికి ఎటువంటి లక్షణాలు లేవు - Asymptomatic).
- **విజయాలు:** 2024 ఏడాదికి గానూ **46,118 గ్రామ పంచాయతీలు** 'టీబీ రహిత' సర్టిఫికేషన్ పొందాయి.

3. నిక్షయ్ పోషణ్ యోజన & నిక్షయ్ మిత్ర:

- **పోషణ్ యోజన:** టీబీ రోగుల పౌష్టికాహారం కోసం ఇచ్చే ఆర్థిక సాయాన్ని రూ. 500 నుండి **రూ. 1,000కి** పెంచారు.

- **నిక్షయ్ మిత్ర:** ఎవరైనా వ్యక్తి లేదా సంస్థ టీబీ రోగులను దత్తత తీసుకుని వారికి ఆహార బుట్టలు (Food Baskets), మానసిక మద్దతు అందించే కార్యక్రమం. ఇప్పటివరకు 6.7 లక్షల మంది నిక్షయ్ మిత్రలుగా నమోదయ్యారు.

కొత్త వైద్య విధానాలు & సాంకేతికత

- **BPaLM రెజిమెన్:** డ్రగ్-రెసిస్టెంట్ టీబీ (MDR/RR-TB) రోగుల కోసం **Bedaquiline, Pretomanid, Linezolid, Moxifloxacin** అనే మందుల కలయికను ప్రవేశపెట్టారు. దీనివల్ల చికిత్స కాలం కేవలం **6 నెలలకు** తగ్గింది.
- **AI సాంకేతికత:**
  - **CATB (Cough Against TB):** దగ్గు శబ్దాన్ని విశ్లేషించే అకౌస్టిక్ AI.
  - **DeepCXR:** ఎక్స్-రేలను ఆటోమేటిక్‌గా చదివి టీబీని గుర్తించే రేడియాలజీ AI.
  - **Predictive Analytics:** చికిత్స విఫలమయ్యే అవకాశం ఉన్న హై-రిస్క్ రోగులను ముందుగానే గుర్తించడం.

ముఖ్యమైన పరీక్షా పాయింట్లు (EXAM BITS)

అంశం	**వివరాలు**
ప్రపంచ టీబీ దినోత్సవం	మార్చి 24 (రాబర్ట్ కోచ్ 1882లో బ్యాక్టీరియాను కనుగొన్న రోజు)
కారకం	మైకోబాక్టీరియం ట్యూబర్క్యులోసిస్ (Mycobacterium tuberculosis)
భారత్ నిర్మూలన లక్ష్యం	2025
చికిత్స సక్సెస్ రేటు	90% (ప్రపంచ సగటు 88% కంటే ఎక్కువ)
మౌలిక సదుపాయాలు	1,84,726 ఆయుష్మాన్ ఆరోగ్య మందిరాలు (రోగ నిర్ధారణ కేంద్రాలు)

1. నేషనల్ AI స్కిల్లింగ్ ఇనిషియేటివ్ (NATIONAL AI SKILLING INITIATIVE)

- **భాగస్వామ్యం:** గూగుల్ (Google) మరియు యూట్యూబ్ (YouTube) సహకారంతో **ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ క్రియేటివ్ టెక్నాలజీస్ (IICT)** ద్వారా అమలు.
- **లక్ష్యం:** సుమారు **15,000 మంది యువతకు** ఎటువంటి రుసుము లేకుండా ఉచితంగా AI శిక్షణ ఇవ్వడం.
- **కాలపరిమితి:** రెండు దశల్లో శిక్షణ (దశ-1: మార్చి-జూన్ 2026; దశ-2: జూలై-డిసెంబర్ 2026).

- **ముఖ్య అంశాలు:** గూగుల్ కెరీర్ సర్టిఫికేట్లు, జనరేటివ్ AI (Gemini 3, Vertex AI) మరియు స్టోరీ టెల్లింగ్ నైపుణ్యాలపై శిక్షణ.

2. MYWAVES (సిటిజన్ క్రియేటర్ ప్లాట్‌ఫారమ్)

- **వివరణ:** ఇది **WAVES OTT** ప్లాట్‌ఫారమ్‌లో భాగంగా రూపొందించిన ఒక శక్తివంతమైన వేదిక.
- **ప్రయోజనం:** కంటెంట్ క్రియేటర్లు తమ స్వంత వీడియోలను, కంటెంట్‌ను సృష్టించి, అప్‌లోడ్ చేసి పంచుకోవడానికి ఇది ఉపయోగపడుతుంది. భారతీయ సంస్కృతిని, ప్రాంతీయ వైవిధ్యాన్ని చాటిచెప్పేందుకు 'క్రియేటర్స్ కార్నర్'ను ఉపయోగించుకోవాలని మంత్రి సూచించారు.

3. DD ఫ్రీ డిష్ - ఆధునిక సాంకేతికత

- **సాంకేతికత:** టెలివిజన్ సెట్లలో **ఇన్-బిల్ట్ శాటిలైట్ ట్యూనర్లు (In-built Satellite Tuners)** మరియు అడ్వాన్స్‌డ్ ఎలక్ట్రానిక్ ప్రోగ్రామ్ గైడ్ (EPG) ప్రవేశపెట్టడం.
- **ప్రయోజనం:** అదనపు ఎక్విప్‌మెంట్ (సెట్-టాప్ బాక్స్ వంటివి) లేకుండానే పౌరులు నేరుగా డిజిటల్ కంటెంట్‌ను యాక్సెస్ చేయవచ్చు. ఇది సాంకేతికతను సామాన్యులకు మరింత చేరువ (Democratisation) చేస్తుంది.

పోటీ పరీక్షల కోణంలో ముఖ్య పదజాలం (KEY TERMINOLOGY):

- **ఆరెంజ్ ఎకానమీ (Orange Economy):** దీనినే **క్రియేటివ్ ఎకానమీ** అని కూడా పిలుస్తారు. సృజనాత్మకత, సంస్కృతి, సాంకేతికత మరియు మేధో సంపత్తి (IP) ఆధారంగా ఆర్థిక విలువను సృష్టించే పరిశ్రమలు ఇందులో ఉంటాయి.
- **WAVES OTT:** కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన ఓవర్-ది-టాప్ (OTT) ప్లాట్‌ఫారమ్.
- **Gemini 3 & Vertex AI:** గూగుల్ అభివృద్ధి చేసిన అధునాతన AI టూల్స్.
- **IICT:** ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ క్రియేటివ్ టెక్నాలజీస్.

భారత్ - రష్యా సంబంధాలు: ముఖ్యాంశాలు

1. వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం (Strategic Partnership):

- భారత్ మరియు రష్యాల మధ్య సంబంధాన్ని "**ప్రత్యేక మరియు విశేష వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం**" (Special and Privileged Strategic Partnership) గా అభివర్ణించారు.
- మారుతున్న బహుళ ధృవ ప్రపంచ క్రమంలో (Multipolar order), ఈ రెండు దేశాల మధ్య సహకారం ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ శాంతికి అత్యంత అవసరమని పేర్కొన్నారు.

2. 2026 భారత్ - రష్యా వార్షిక సమ్మిట్:

- 2026లో జరగబోయే **వార్షిక ద్వైపాక్షిక సదస్సు**కు ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీకి రష్యా ఆహ్వానం పలికింది.
- డిసెంబర్ 2025లో పుతిన్ భారత పర్యటన సందర్భంగా నైపుణ్యం కలిగిన నిపుణుల కదలిక (Mobility), ఆరోగ్య భద్రత, సముద్ర సహకారం, ఎరువులు మరియు వాణిజ్యం వంటి రంగాల్లో కీలక ఒప్పందాలు జరిగాయి.

3. ఆర్థిక మరియు వాణిజ్య సహకారం:

- **జాతీయ కరెన్సీలు:** భారత్-రష్యా మధ్య జరుగుతున్న వాణిజ్యంలో సుమారు **96% లావాదేవీలు** జాతీయ కరెన్సీలలోనే (రూపాయి - రూబుల్) జరుగుతున్నాయి.
- **FTA:** యురేషియన్ ఎకనామిక్ యూనియన్ (Eurasian Economic Union) తో ఉచిత వాణిజ్య ఒప్పందం (Free Trade Agreement) పై భారత్ ఆసక్తిని కనబరిచింది.

4. ఇంధన మరియు అణుశక్తి సహకారం:

- సివిల్ న్యూక్లియర్ ఎనర్జీ రంగంలో రష్యా భారత్‌కు అత్యంత ముఖ్యమైన భాగస్వామి.
- తమిళనాడులోని **కూడంకుళం అణు విద్యుత్ ప్రాజెక్టు** ఈ సహకారానికి ఒక గొప్ప నిదర్శనం.

5. అంతర్జాతీయ వేదికలు & భౌగోళిక రాజకీయాలు:

- **BRICS 2026:** 2026లో భారత్ BRICS అధ్యక్ష పదవిని చేపడుతోంది. ఈ సందర్భంగా 'హ్యూమానిటీ ఫస్ట్' (Humanity First) విధానంతో రష్యాతో కలిసి పనిచేయాలని భారత్ నిర్ణయించుకుంది.
- **పశ్చిమాసియా సంక్షోభం:** ఇరాన్ మరియు పర్షియన్ గల్ఫ్ ప్రాంతంలో అమెరికా-ఇజ్రాయెల్ చర్యల వల్ల ఏర్పడిన ఉద్రిక్తతల నేపథ్యంలో భారత్-రష్యా సంబంధాలకు మరింత ప్రాధాన్యత ఏర్పడిందని రష్యా పేర్కొంది.
- భారత్ అనుసరిస్తున్న "**వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి**" **(Strategic Autonomy)** విధానాన్ని రష్యా ప్రశంసించింది.

పోటీ పరీక్షల కోణంలో క్విక్ పాయింట్స్:

- **BRICS ప్రెసిడెన్సీ:** 2026లో భారత్ నిర్వహించనుంది.
- **కూడంకుళం ప్రాజెక్ట్:** రష్యా సహకారంతో నిర్మిస్తున్న అణు విద్యుత్ కేంద్రం.
- **వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి:** అంతర్జాతీయ ఒత్తిళ్లకు లొంగకుండా దేశ ప్రయోజనాల దృష్ట్యా భారత్ తీసుకునే స్వతంత్ర నిర్ణయ విధానం.
- **ముఖ్య సంస్థలు:** BRICS, SCO, G-20 మరియు ఐక్యరాజ్యసమితి (UN) వేదికలలో ఇరు దేశాల మధ్య సమన్వయం.

జల్ జీవన్ మిషన్ 2.0 - ఏపీ, ఒడిశా ఒప్పందాలు

1. ప్రధాన ఉద్దేశ్యం:

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ప్రతి ఇంటికి తగిన పరిమాణంలో, నాణ్యమైన తాగునీటిని నిరంతరాయంగా అందించడం. ముఖ్యంగా **నిర్వహణ (O&M)** లో సామాజిక భాగస్వామ్యాన్ని (Community participation) పెంచడం మరియు జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారించడం.

2. ఆంధ్రప్రదేశ్ - ముఖ్యాంశాలు:

- **లక్ష్యం:** 'హర్ ఘర్ జల్' (ఇంటింటికీ నీరు) లక్ష్యాన్ని సాధించడం. రాబోయే **గోదావరి పుష్కరాల** నాటికి కొన్ని కీలక ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయాలని ఏపీ ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **ప్రాధాన్యత:** నీటి వినియోగ సామర్థ్యం (Water use efficiency), బిందు సేద్యం (Drip irrigation) మరియు భూగర్భ జలాల రీఛార్జ్ కోసం 'జల సంచయ్ జన్ భాగీదారి' (JSJB) కార్యక్రమాన్ని ప్రోత్సహించడం.

3. ఒడిశా - ముఖ్యాంశాలు:

- **డిజిటల్ ఇంటిగ్రేషన్:** నీటి సరఫరా ఆస్తులను '**సుజల్ భారత్**' (Sujal Bharat) ప్లాట్‌ఫారమ్‌లో నమోదు చేయడం మరియు ప్రతి గ్రామానికి ప్రత్యేకమైన '**సుజల్ గ్రామ్ ఐడి**' (Sujal Gram ID) కేటాయించడం.
- **జన్ భాగీదారి:** 'బసుధా' (Basudha) హెల్ప్‌లైన్ మరియు వాట్సాప్ ఇంటర్‌ఫేస్ ద్వారా పౌర సేవలను బలోపేతం చేయడం. గ్రామ నీరు మరియు పారిశుద్ధ్య కమిటీల (VWSC) ద్వారా పర్యవేక్షణ.

4. JJM 2.0 ప్రత్యేకతలు:

- **మౌలిక సదుపాయాల బలోపేతం:** పాత మౌలిక సదుపాయాల్లోని లోపాలను సరిదిద్దడం మరియు మిగిలిన గృహాలకు కనెక్షన్లు ఇవ్వడం.
- **మహిళా సాధికారత:** నీటి నాణ్యతను పరీక్షించడానికి మహిళలకు **ఫీల్డ్ టెస్ట్ కిట్స్ (FTK)** వినియోగంలో శిక్షణ ఇవ్వడం.
- **సుస్థిరత:** పూర్తయిన నీటి పథకాలను డాక్యుమెంటేషన్ ద్వారా స్థానిక సంఘాలకు అప్పగించి, వాటి నిర్వహణ బాధ్యతను వారికే అప్పగించడం.

పోటీ పరీక్షల కోణంలో క్విక్ పాయింట్స్:

- **మిషన్ లక్ష్యం:** 2047 నాటికి '**వికసిత్ భారత్**' విజన్ లో భాగంగా గ్రామీణ నీటి భద్రతను సాధించడం.
- **కేంద్ర మంత్రి:** సి.ఆర్. పాటిల్ (కేంద్ర జలశక్తి మంత్రి).
- **కీలక పదం:** '**జన్ భాగీదారి**' (ప్రజల భాగస్వామ్యం).
- **సాంకేతికత:** సుజల్ భారత్ ప్లాట్‌ఫారమ్ మరియు సుజల్ గ్రామ్ ఐడిలు.

FAME INDIA పథకం - దశలవారీ పురోగతి

1. మొదటి దశ (FAME-I): (01.04.2015 - 31.03.2019)

- **ఉద్దేశ్యం:** ఎలక్ట్రిక్ వాహనాల సాంకేతికత మరియు మార్కెట్ స్పందనను అంచనా వేయడానికి పైలట్ ప్రాజెక్ట్‌గా పనిచేసింది.
- **వాహనాలు:** సుమారు **2.8 లక్షల** ఎలక్ట్రిక్ మరియు హైబ్రిడ్ వాహనాలకు ₹359 కోట్ల ప్రోత్సాహకాలు అందించారు.
- **బస్సులు:** వివిధ నగరాల్లో **425** ఇ-బస్సుల మోహరింపు (₹280 కోట్లు).
- **ఛార్జింగ్ స్టేషన్లు: 520** స్టేషన్ల మంజూరు.
- **R&D:** అడ్వాన్స్‌డ్ రీసెర్చ్ మరియు బ్యాటరీ ఇంజనీరింగ్ కోసం 'సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్' ఏర్పాటు.

2. రెండవ దశ (FAME-II): (01.04.2019 - 31.03.2024)

- **మొత్తం బడ్జెట్:** ₹11,500 కోట్లు.
- **వాహనాల విక్రయం:** ఈ కాలంలో మొత్తం **16,71,606** ఎలక్ట్రిక్ వాహనాలకు మద్దతు లభించింది.
- **ఇ-బస్సులు:** జనవరి 31, 2026 నాటికి **5,195** ఇ-బస్సులు రోడ్లపైకి వచ్చాయి.
- **ఛార్జింగ్ మౌలిక సదుపాయాలు:** జనవరి 1, 2026 నాటికి **9,159** పబ్లిక్ ఛార్జింగ్ స్టేషన్లు (EV PCS) ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

ప్రస్తుత పథకం: PM E-DRIVE (01.04.2024 నుండి అమలు)

సాంకేతిక సవాళ్లు మరియు పరిశోధన (R&D) పై దృష్టి సారించేందుకు ప్రభుత్వం ఈ కొత్త పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టింది:

- **టెస్టింగ్ ఏజెన్సీలు:** R&Dని బలోపేతం చేసేందుకు టెస్టింగ్ ఏజెన్సీల అప్‌గ్రేడేషన్ కోసం **₹780 కోట్లు**.
- **ఇ-బస్సులు:** ప్రధాన నగరాల్లో **14,028** ఎలక్ట్రిక్ బస్సుల మోహరింపు కోసం **₹4,391 కోట్లు**.
- **ఛార్జింగ్ నెట్‌వర్క్:** దేశవ్యాప్తంగా పబ్లిక్ ఛార్జింగ్ మౌలిక సదుపాయాల కోసం **₹2,000 కోట్లు**.
- **స్థానికీకరణ (Localization):** కీలకమైన EV విడిభాగాలను భారతదేశంలోనే తయారు చేయడాన్ని ప్రోత్సహించడానికి **ఫేజ్డ్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ ప్రోగ్రామ్ (PMP)** అమలు.

పోటీ పరీక్షల కోణంలో ముఖ్యాంశాలు:

- **మంత్రిత్వ శాఖ:** కేంద్ర భారీ పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Heavy Industries).
- **ప్రకటించిన వారు:** భారీ పరిశ్రమల శాఖ సహాయ మంత్రి **భూపతిరాజు శ్రీనివాస వర్మ**.
- **ముఖ్య పథకం:** FAME స్థానంలో ఇప్పుడు **PM E-DRIVE** అమలులోకి వచ్చింది.
- **లక్ష్యం:** 2030 నాటికి దేశంలో ఎలక్ట్రిక్ వాహనాల వినియోగాన్ని గణనీయంగా పెంచి పర్యావరణ కాలుష్యాన్ని తగ్గించడం.

1. స్వస్థ నారి, సశక్త్ పరివార్ అభియాన్ (SNSPA)

- **లక్ష్యం:** మహిళలు మరియు పిల్లల ఆరోగ్య సేవలను బలోపేతం చేయడం, నాణ్యమైన వైద్యం మరియు అవగాహనను 'జన్ భాగీదారి' (ప్రజల భాగస్వామ్యం) ద్వారా పెంపొందించడం.
- **నిర్వహణ:** నేషనల్ హెల్త్ మిషన్ (NHM) కింద ఈ కార్యక్రమం అమలు చేయబడుతోంది.
- **ఆయుష్మాన్ ఆరోగ్య మందిరాలు (AAM):** వీటి ద్వారా నివారణ (Preventive) మరియు ప్రోత్సాహక (Promotive) ఆరోగ్య సేవలను సమాజానికి దగ్గరగా తీసుకెళ్తున్నారు.
  - ఏటా **42 హెల్త్ క్యాలెండర్ డేస్** నిర్వహిస్తారు.
  - నెలకు **10 వెల్నెస్ సెషన్లు** (యోగా, ధ్యానం, ఆరోగ్య సలహాలు) నిర్వహిస్తారు.

2. దేశవ్యాప్త HPV వ్యాక్సినేషన్ క్యాంపెయిన్

గర్భాశయ క్యాన్సర్ (Cervical Cancer) నివారణ కోసం కేంద్రం చేపట్టిన భారీ టీకా కార్యక్రమం:

- **ప్రారంభం:** ఫిబ్రవరి 28, 2026.
- **లక్ష్యం:** దేశవ్యాప్తంగా **1.2 కోట్ల మంది** బాలికలకు ఉచితంగా టీకాలు వేయడం.
- **అర్హత: 14 ఏళ్ల వయస్సు** కలిగిన బాలికలు (అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో).
- **డిజిటల్ ట్రాకింగ్:** టీకా స్థితిని **U-WIN పోర్టల్** ద్వారా అప్‌డేట్ చేస్తారు.

వ్యాక్సిన్ తీసుకోకూడని వారు (Exclusions):

- తీవ్ర అనారోగ్యంతో ఉన్నవారు (కోలుకునే వరకు వేయకూడదు).
- గతంలో వ్యాక్సిన్ వేసుకున్నప్పుడు అలర్జీ వచ్చిన వారు లేదా 'ఈస్ట్' (Yeast) అలర్జీ ఉన్నవారు.
- గర్భవతులు.
- నిర్దేశించిన వయస్సు (14 ఏళ్లు) పరిధిలో లేని వారు.

పోటీ పరీక్షల కోణంలో ముఖ్యాంశాలు:

- **మంత్రిత్వ శాఖ:** కేంద్ర ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ శాఖ.
- **మంత్రి:** ఆరోగ్య శాఖ సహాయ మంత్రి **అనుప్రియా పటేల్** (రాజ్యసభలో లిఖితపూర్వక సమాధానం).

- **HPV (Human Papillomavirus):** ఇది గర్భాశయ క్యాన్సర్‌కు ప్రధాన కారణం. దీని నివారణకు భారత్ సొంతంగా '**సెర్వావాక్**' **(Cervavac)** అనే వ్యాక్సిన్‌ను కూడా అభివృద్ధి చేసింది.
- **ముఖ్యమైన పోర్టల్: U-WIN** (టీకా కార్యక్రమాల పర్యవేక్షణ కోసం).

ప్రధాన మంత్రి ధన్-ధాన్య కృషి యోజన (DDKY): ముఖ్యాంశాలు

1. జిల్లాల ఎంపిక:

దేశవ్యాప్తంగా **100 జిల్లాలను** ఈ పథకం కింద ఎంపిక చేశారు. ఈ జిల్లాలను ఎంచుకోవడానికి మూడు ప్రధాన సూచికలను ప్రాతిపదికగా తీసుకున్నారు:

- తక్కువ పంట ఉత్పాదకత (Low crop productivity).
- తక్కువ పంట సాంద్రత (Low cropping intensity).
- తక్కువ వ్యవసాయ రుణాల పంపిణీ (Less agricultural credit disbursement).

2. పథకం లక్ష్యాలు:

- వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను పెంచడం.
- పంట వైవిధ్యీకరణ (Crop Diversification) మరియు సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతులను ప్రోత్సహించడం.
- పంచాయతీ మరియు బ్లాక్ స్థాయిలలో కోత అనంతర నిల్వ (Post-harvest storage) సదుపాయాలను పెంచడం.
- నీటి పారుదల సౌకర్యాలను మెరుగుపరచడం మరియు స్వల్పకాలిక, దీర్ఘకాలిక రుణాలను అందుబాటులోకి తేవడం.

3. నిర్వహణా యంత్రాంగం:

- **జిల్లా స్థాయి:** జిల్లా కలెక్టర్ నేతృత్వంలోని '**జిల్లా ధన్-ధాన్య కృషి యోజన సమితి**' జిల్లా కార్యాచరణ ప్రణాళికను (DAP) రూపొందించి అమలు చేస్తుంది.
- **కన్వర్జెన్స్ (సమన్వయం):** 11 శాఖలకు చెందిన **36 కేంద్ర పథకాలు**, రాష్ట్ర పథకాలు మరియు ప్రైవేట్ రంగ భాగస్వామ్యాన్ని సమన్వయం చేస్తూ ఈ ప్రణాళికలు అమలు చేస్తారు.
- **సెంట్రల్ నోడల్ ఆఫీసర్లు (CNOs):** ప్రతి జిల్లాకు ఒక కేంద్ర నోడల్ అధికారిని కేటాయించారు. వీరు క్షేత్రస్థాయిలో పర్యవేక్షణ మరియు పనితీరును సమీక్షిస్తారు.

4. కీలక జోక్యాలు (Interventions):

- వాతావరణాన్ని తట్టుకోగల వ్యవసాయ సాంకేతికతలను (Climate-resilient technologies) ప్రవేశపెట్టడం.
- క్లైమేట్-స్మార్ట్ ఆస్తులైన మైక్రో-ఇరిగేషన్, ప్రొటెక్టెడ్ కల్టివేషన్ మరియు కోత అనంతర మౌలిక సదుపాయాల కల్పన.

పోటీ పరీక్షల కోణంలో క్విక్ పాయింట్స్:

- **ముఖ్య ఉద్దేశ్యం:** వెనుకబడిన 100 జిల్లాల్లో వ్యవసాయ అభివృద్ధిని వేగవంతం చేయడం.
- **అనుసంధాన పథకాలు:** MIDH (మిషన్ ఫర్ ఇంటిగ్రేటెడ్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫ్ హార్టికల్చర్) మరియు RKVY (రాష్ట్రీయ కృషి వికాస్ యోజన) వంటి పథకాలను ఇందులో విలీనం చేస్తారు.